

**Programma voor tweedejaars collega's in opleiding
(hoofdfase1)**

Voltijd traject Academische Opleidingschool Midden Brabant

“Jij en de klas”

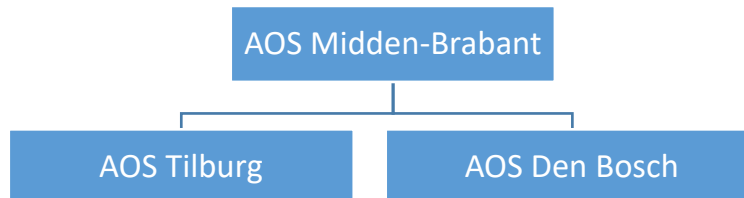
Inhoud

Voorwoord	3
1. Academische Opleidingsschool Midden Brabant	4
Rolverdeling binnen het werkplekleren	5
Lijst met afkortingen:	6
2. Visie	6
3. Didactisch concept	7
4. Doelen en inhoud.....	8
Voorkennis.....	8
Onderwijsdoelen voor APV.....	8
5. Werkwijze en organisatie	9
Kennis	9
Vaardigheden	9
Professionele aanwezigheid als onderdeel van een professionele houding	10
Doelen en tijdspad stage	11
6. Toetsing en evaluatie	13
7. Opdrachten	14
7.3 Portfolio APV 7	22
8. Literatuur en leermiddelen	22
9. Bijlagen	23
Bijlage 1: Beoordeling en toetsing APV binnen de AOSMB.....	23
Bijlage 2: Toetsmatrijs	27

Voorwoord

Beste Collega in Opleiding (CIO),

Wij heten je van harte welkom op onze school, die deel uitmaakt van de Academische Opleidingsschool Midden Brabant (AOS-MB).

In deze handleiding vind je de opzet van tweedejaars AOS-MB stage (HF1) en de bijbehorende opdrachten en praktische informatie.

De belangrijkste doelen van AOS-scholen zijn theorie en praktijk zo dicht mogelijk bij elkaar te brengen en docenten (in opleiding) te stimuleren tot een onderzoekende houding. De praktijk van de school waar je stage loopt kan leiden tot specifieke leervragen. Scholen zijn immers verschillend. Maak gebruik van de rijke leeromgeving die de school biedt.

Als tweedejaars student (hoofdfase 1) heb je eind vorig collegejaar voor jezelf beslist om leraar te willen worden. Geweldig dat je gekozen hebt voor dit fantastische beroep. **So you think you can teach!?!?**

Deze periode ga je zelf verder op zoek hoe je dat leraarschap vorm wilt geven. De leervragen die jij tijdens de stagewerkzaamheden tegenkomt zijn daarbij leidend.

Wij als AOS-werkgroep bieden je de benodigde handvatten en gereedschappen om jouw vragen om te zetten in acties en reflecties.

Centrale vraag hierbij is: lukt het mij om orde te scheppen in mijn lessen en de klas zo te organiseren dat er breeduit geleerd wordt in het door mij gekozen schoolvak?

Wij wensen je een bijzonder leuke en vooral leerzame stage toe!

Het opleidingsteam van de AOS-MB.

AOS Den Bosch Team

Saskia Schimmel s.schimmel@sjl.nl

Dorieke Swinkels d.swinkels@jrl.nl

Yvonne Herrings y.herrings@rodenborch.nl

Margriet Smits mrgrt.smits@fontys.nl

1. Academische Opleidingsschool Midden Brabant

Als AOS-MB student kom je een aantal keren centraal bijeen met studenten van andere AOS-MB scholen (zie hiervoor het tijdspad stage).

Het AOS-MB-team heeft een tiental speerpunten geformuleerd. We willen als AOS-MB zo het verschil maken met de reguliere stages.

Speerpunten AOS-MB:

1. AOS-MB neemt de dagelijkse onderwijspraktijk als vertrekpunt.
2. AOS-MB wil studenten begeleiden, maar meer nog opleiden.
3. AOS-MB hanteert de omgekeerde weg: vanuit de onderwijspraktijk werken naar theoretische concepten.
4. AOS-MB experimenteert met en reflecteert op 'elementaire onderwijsactiviteiten'.
5. AOS-MB streeft naar een doorlopende leerlijn.
6. AOS-MB kijkt naar de (vak)didactiek op FLOT en sluit aan bij het APV-programma.
7. AOS-MB bevordert een onderzoekende leerhouding van studenten.
8. AOS-MB wil ruimte bieden aan die studenten die een onderzoekende houding aannemen.
9. AOS-MB sluit direct aan bij indicatoren van de FLOT-competentiekaart.
10. AOS-MB wordt vorm gegeven door SO's (schoolopleiders), WPB (werkplekbegeleider) en IO's (instituuopleider), die in de dagelijkse onderwijspraktijk werken.
11. AOS-MB beoordeelt de leerwerktaken aan de hand van de rubric (deze is leidend).

Rolverdeling binnen het werkplekleren

De WPB geeft op de evaluatieformulieren zijn of haar beoordeling en noteert een voorlopig beoordeling voor de stage. Tijdens het eindgesprek (al dan niet in aanwezigheid van de SO) wordt het definitieve beoordeling bepaald. Er zijn altijd twee personen ter beoordeling. De IO is eindverantwoordelijke.

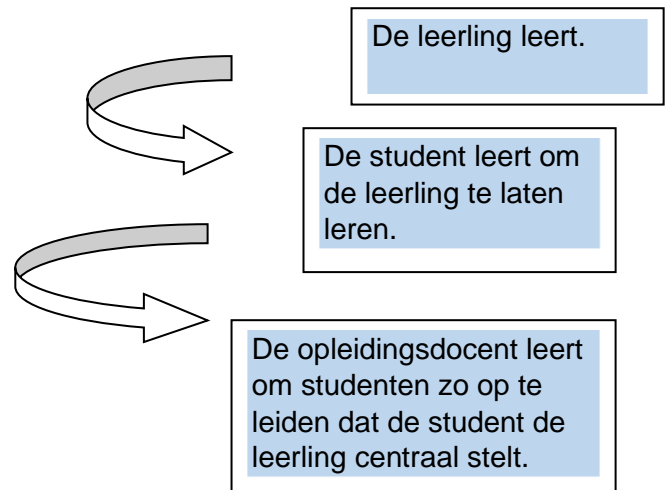
Lijst met afkortingen:

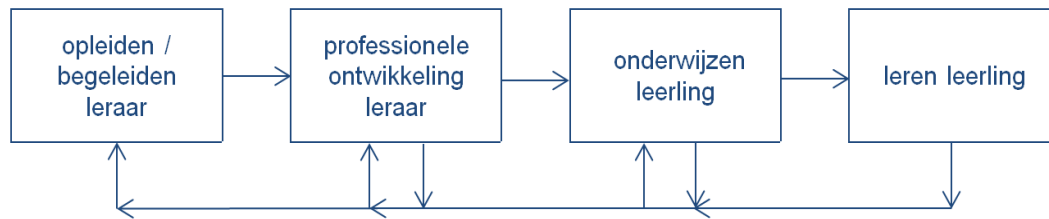
FLOT	Fontys Lerarenopleiding Tilburg	WPB	Werkplekbegeleider
SO	Schoolopleider	IO	Instituutsopleider
OP	Onderwijsgevend personeel	SLB	studieloopbaanbegeleider
VT	Voltijd	DT	deeltijd
LIO	leraar in opleiding	SAS+	stage aanmeldsysteem
H.A.V.O.	hoger algemeen voorgezet onderwijs	CIO	collega in opleiding
O.M.O.	ons middelbaar onderwijs	P.T.A.	programma toetsing en afsluiting
V.M.B.O.	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs	V.W.O.	voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
O.O.P	Onderwijsondersteunend personeel	V.O.G	Verklaring omtrent Gedrag

2. Visie

In de visie staat het leren van de leerling centraal. Het gaat hierbij om leren in de betekenis van kennisverwerving én vorming (Bildung). De focus bij het opleiden van de leraar ligt op het onderwijsleerproces. Immers de leeractiviteiten en de leerresultaten van de leerling (= het leren) leveren informatie op over de vraag of door de leraar (in opleiding) een effectieve uitvoering aan de les en de instructie (= het onderwijzen van de leerling) is gegeven. Hierdoor leert de leraar in opleiding, waardoor vervolgens de lerarenopleiders leren om de aankomende leraren zo goed mogelijk op te leiden in het centraal stellen van het leren van de leerling.

Met behulp van het zogenaamde cascademodel wordt deze visie nader uitgewerkt. Het onderstaande model geeft de wisselwerking weer tussen het leren van de leerling, het onderwijzen van de leerling, het leren van de leraar en het opleiden van de leraar.

Model: het leren van de leerling centraal

Figuur 1 : bron: " Beter leren door leiderschap", inaugurale rede J. Imants, januari 2010.

Dit model ondersteunt het inzicht dat voor een goede professionele ontwikkeling van de aankomende leraar een voortdurende interactie nodig is tussen praktijk en theorie. Het is belangrijk dat er een brede waaier aan opleiding en begeleiding voorhanden is op de werkplek zelf, zodat de authentieke leeromgeving optimaal kan worden benut en ingezet.

Goed opleiden en begeleiden van aankomende leraren komt derhalve het best tot stand in een samenwerkingsverband tussen de lerarenopleidingen en de scholen, met andere woorden, binnen een AOS. Voor een goede, professionele ontwikkeling is het tevens belangrijk dat het doen van onderzoek deel uitmaakt van de opleiding tot leraar. Het zelf doen van onderzoek is immers essentieel voor het evalueren en bijstellen van het eigen professionele handelen en draagt daardoor bij aan het versterken van het reflectieve vermogen. Zelf onderzoek doen vergroot de kans dat de leraar wetenschappelijke inzichten betreft bij het onderwijsleerproces en zijn ['practical wisdom'](#) kan expliciteren.

3. Didactisch concept

Het didactisch concept voor zowel de tweede- als de eerstegraads opleiding vloeit voort uit de visie die is vastgelegd in de aanvraagdossiers en de samenwerkingsovereenkomsten waarmee alle partners hebben ingestemd. Het cascademodel wordt gehanteerd als didactisch principe (zie schema in 5.1) van waaruit het didactisch concept 'praktijk – theorie – praktijk' is afgeleid. Hiermee kan het leren door de student 'just-in-time' plaatsvinden. De lespraktijk is steeds uitgangspunt voor het leren: de lespraktijk roept leervragen op - leervragen leiden tot verdieping en verbreding van de theorie - de verdiepte en verbrede theoretische kennis wordt weer toegepast in de lespraktijk (school-based opleiden).

Kennis uit de ene context past echter niet altijd in de andere. Daarom is met ingang van het schooljaar 2014-2015 aan de interactie tussen praktijk en theorie het begrip 'transformatie' toegevoegd. Transformatie betekent dat in een dialoog tussen praktijk en theorie zowel de praktijk als de theorie verandert (zie lectorale rede van Dr. Bob Koster 'Veranderde perspectieven' 2013).

4. Doelen en inhoud

De module-inhoud richt zich met name op de volgende aspecten zoals beschreven in de leeruitkomsten (LUKS) Professioneel Handelen die zijn gebaseerd op de bekwaamheidseisen van de wet BIO en zijn geordend naar de inhoud van het beroep van leraar:

1. De student bereidt voor en voert leeractiviteiten of lessen uit voor leerlingen in het tweedegraads gebied en reflecteert op het leerproces en leeropbrengsten van de leeractiviteiten of lessen, gebruikmakend van enkele werkvormen en een volgens een gestructureerde opbouw van de lesstof.
2. De student creëert een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen en levert hiermee een bijdrage aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen.
3. De student handelt en communiceert respectvol vanuit zijn professionele rol naar leerlingen, collega's en medestudenten, vanuit zijn eigen kennis en opvattingen over onderwijs en respecteert hierbij de opvattingen van anderen.
4. De student kan op een planmatige manier op basis van een leerwerkplan richting en vorm geven aan de ontwikkeling van zijn onderwijspedagogisch, vakdidactisch en vakinhoudelijk handelen als professional, reflecteert systematisch op het eigen handelen en onderbouwt zijn ontwikkeling vanuit zelfreflectie en feedback van anderen.

Beoordelingsaspecten van deze LUKS zijn:

- Lessen maken, lessen uitvoeren, leerlingen begeleiden, evalueren en beoordelen.
- Communiceren, plannen, organiseren, samenwerken.
- Reflecteren, onderzoeken, samen leren, resultaat-en ontwikkelingsgericht werken.

Het portfolio dat de student samenstelt ter voorbereiding op het criteriumgerichte interview ter afronding van het werkplekleren, bevat dus ook een verwerking van de leeropbrengsten van de AOS-bijeenkomsten en leerwerktaken die de student heeft uitgevoerd. De AOS-bijeenkomsten en leerwerktaken dragen bij aan de reflectie, de zelfbeoordeling en de verwerving van theoretische kennis van de student.

Deze doelstellingen zijn overgenomen uit de Studiegids Professioneel Handelen in de beroepspraktijk. De gehele studiewijzer is te vinden op:

<https://connect.fontys.nl/instituten/flot/Stage/Documents/Studiewijzer%20Professioneel%20Handelen%20FLOT%201819.pdf>

Voorkennis

Tijdens dit programma wordt teruggerepen op de kennis die de student uit het voorgaande jaar heeft eigengemaakt. Thema's worden herhaald en verdiept vanuit de praktijk op de praktijk gericht.

Onderwijsdoelen voor APV

De student kan met behulp van het aangeboden programma doelen behalen zoals in de rubric (bijlage 1) is aangegeven en zijn kennis en vaardigheden verdiepen en verbreden.

5. Werkwijze en organisatie

Om je werk goed te doen moet iemand beschikken over competenties. Dat geldt voor de politiemans die er op uit wordt gestuurd om een opstootje in een café te sussen, voor de marktkoopman die zijn waren staat aan te prijzen op de markt en ook voor de leraar die een klas moet bedienen.

Een competentie van iemand is de manier waarop iemand zijn **kennis, vaardigheden en houding** gebruikt om zijn werk effectief en met succes te kunnen doen.

Tijdens je stage moeten deze drie elementen van een competentie dan ook worden ingezet en beoordeeld. Tijdens je stage is het de bedoeling dat je kunt laten zien in kennis, vaardigheden en houding te zijn gegroeid in je rol van aankomende leraar. Hieronder is beschreven hoe dit is vormgegeven binnen de AOS-MB.

Kennis

Binnen de APV (Algemeen Professionele Vorming) werkt de AOS – student de modulen APV 7 Klassenmanagement 2 uit op de stagescholen.

De kennis wordt in de AOS-MB-themabijeenkomsten aan de orde gesteld (zie tijdpad stage en AOS-MB-overzicht). Daarbij is het steeds de bedoeling dat de theoretische kennis antwoord gaat geven op de vragen en probleemsituaties die jullie in je stage tegenkomen en zelf aandragen. Zie de checklist in bijlage 5 van deze reader voor een overzicht van de theoretische concepten.

De nieuwe kennis die je gaat leren koppel je direct aan de opgedane stage-ervaringen. Kennis moet aansluiten bij datgene waar je op dat moment mee bezig bent. Dan komt kennis het best tot zijn recht en blijft het beter bewaard in het langetermijngeheugen. De omgekeerde weg noemen wij dat. Eerst in de onderwijspraktijk observeren en werken. Daarna de ervaringen koppelen aan de theoretische concepten.

Bij de kennisoverdracht in themabijeenkomsten krijgt de student een actieve rol. Wat dat in de praktijk betekent wordt te zijner tijd duidelijk.

Vaardigheden

Om aan je competenties te kunnen werken zijn vaardigheden onmisbaar. Ieder beroep heeft algemene vaardigheden (samenwerken, communiceren, presenteren e.d.) en meer beroeps specifieke vaardigheden. Zo is het belangrijk om bij de start van je stage o.a. het 'Handboek voor leraren' goed door te nemen en daarnaast een planning te maken: wanneer doe ik wat, met wie en waar? Wat moet ik regelen? Wat moet ik voorbereiden?

Enkele belangrijke vaardigheden die gelden in het onderwijs, heb je in de aanloop naar deze stage al op de opleiding geleerd en uitgeprobeerd. Zo gaan wij er vanuit dat je bij binnenkomst kennis hebt van het op SMART-wijze formuleren van persoonlijke leerdoelen, dat je kunt werken met het DA-model (Model Didactische Analyse - van Gelder) en met de leeruitkomsten (gebaseerd op de Wet Bio) die je moet aantonen. Eerder heb je al geoefend met het geven en ontvangen van feedback.

De onderstaande vaardigheden komen in deze stage heel expliciet aan bod:

- leervragen formuleren
- gericht observeren
- planningsvaardigheden
- elkaar feedback geven
- onderzoeksvaardigheden
- reflecteren

Als jij jezelf bepaalde vaardigheden goed hebt aangeleerd heb je als groot voordeel dat je deze nog lange tijd in je onderwijspraktijk kunt gebruiken. Jong geleerd is oud gedaan.

De volgorde van de onderzoeksvaardigheden is niet willekeurig:

1. Stel concrete doelen	<i>Leervragen formuleren</i>
2. Onderneem acties en verzamel bewijslast.	<i>Observeren, plannen</i>
3. Leer feedback te geven en te ontvangen.	<i>Feedback uitwisselen</i>
4. Koppel je acties aan de competenties.	<i>Reflecteren</i>
5. Analyseer je sterke en minder sterke punten.	<i>Professionaliseren</i>

Professionele aanwezigheid als onderdeel van een professionele houding

Aanwezigheid van studenten tijdens de themabijeenkomsten is verplicht. Hierbij staat 'leren van en met elkaar' centraal. Actieve en professionele participatie aan de bijeenkomsten is een **voorwaarde** om de **toetsing** te kunnen afronden. Daaronder wordt verstaan:

- aanwezig zijn;
- gemaakte afspraken nakomen;
- een actieve houding aannemen en initiatief tonen;
- je aan de regels en gedragscodes houden die aan de orde zijn.

Als een student vanwege bijzondere omstandigheden (ter beoordeling van de Instituutsopleider/schoolopleider/werkplekbegeleider) een bijeenkomst afwezig is, dan is de student verplicht de inhoud van de bijeenkomst zelfstandig 'in te halen'.

Bij meer dan twee absenties tijdens een periode kan de module niet afgesloten worden en zal de student het daarop volgende studiejaar opnieuw moeten deelnemen aan de module.

Voor **verdere afspraken rondom je stage** verwijzen wij naar een overzicht van afspraken van de eigen stageschool en naar het stageprotocol van FLOT:

<https://connect.fontys.nl/instituten/flot/Stage/Paginas/Home.aspx>

Doelen en tijdspad stage

Datum en tijd	Waar moet ik zijn?	Activiteit	Doelstellingen
Week 48 29-11-2018 13.30 -16.00	Sint-Janslyceum <i>De donderdagen dat er geen AOS-bijeenkomsten zijn ben je aanwezig op je eigen school voor een werkbijeenkomst of intervisie.</i>	Themabijeenkomst <i>groepsdynamiek</i> Hoe beïnvloedt de leraar het gedrag van zijn of haar leerlingen?	*Kennismaking (programma, werkwijze, werkbijeenkomsten) *groepsdynamiek Roos van Leary Thomas & Killmann <i>HvL blz.141-176 (H4)</i>
Week 5 31-01- 2019 13.30-16.00 uur	Sint-Janslyceum	Themabijeenkomst <i>Groepsvorming</i> Hoe kan ik sturing geven aan pubergroepen?	Communicatiemodellen en Maslov <i>HvL blz.215-237 (H6)</i>
Week 7 14-02-2019 13.30-16.00 uur	Sint-Janslyceum	Themabijeenkomst <i>Communicatiemodellen en pestgedrag (met gastspreker)</i> . Hoe kan ik pestgedrag signaleren en aandacht geven?	Communicatiemodellen en pestgedrag <i>HvL blz.215-237 (H6)</i>
Week 11 14-03-2019 13.30-16.00 uur	Sint-Janslyceum	Themabijeenkomst <i>Communicatiemodellen en gespreksvoering (met gastspreker)</i> . Welke gespreksvoering werkt het beste in welke situatie?	Communicatie en gesprekstechnieken <i>HvL blz. 277-310 (H8)</i>
Week 14 04-04-2019 13.30-16.00 uur	Sint-Janslyceum	Op uiterlijk vrijdag 5 april moeten er per cio één leerwerktaak worden ingeleverd. Tussen 10 april en 6 mei vinden eventuele reparaties plaats. 6 mei is de reparatie afgerond	
Week 20 16-05-2019 13.30-16.00 uur	Sint-Janslyceum	<i>Presentaties onderzoek</i> Afronding Themabijeenkomsten. Je krijgt je definitieve beoordeling.	Ervaringen en kennis omtrent je onderzoek uitwisselen in goed voorbereide presentaties.

Over de locatie:

Sint-Janslyceum

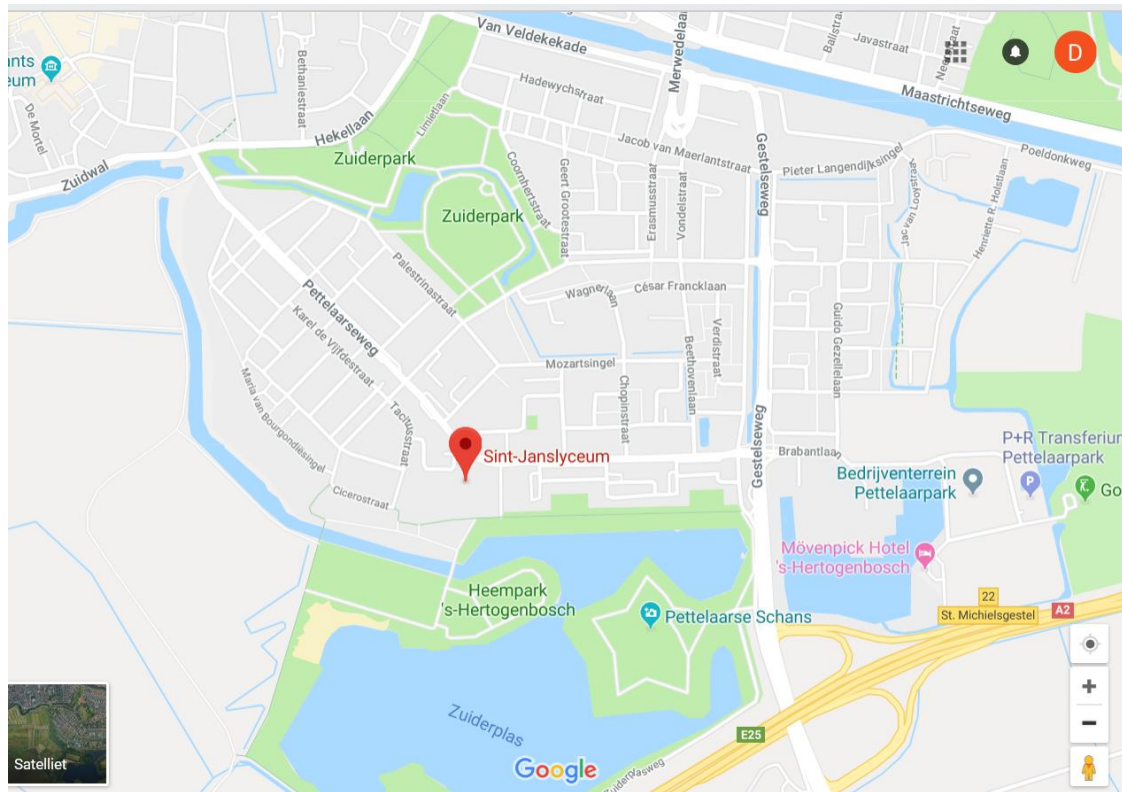
Sweelinckplein 3

5216 EG 's-Hertogenbosch

073-6154780

Met de auto: gemakkelijk te bereiken vanaf de A2, afslag 22 St. Michielsgestel.

Met het openbaar vervoer: vanaf het centraal station neem je bus 306 richting Uden via Veghel of stadsbus 11 richting Aawijk. Uitstappen voor de deur bij halte Sweelinckplein. Met de OV-fiets is het ca. acht minuten fietsen vanaf het station.

6. Toetsing en evaluatie

De toetsing van het AOS-MB programma jaar 2 bestaat uit:

1. Beoordeling van het Professioneel Handelen (stage) – zie hiervoor de procedure en de documenten de stageportal van FLOT)
2. APV onderdelen binnen de AOS – zie hiervoor de rubrics van APV in [bijlage 1](#).

De toetsing van APV onderdelen binnen de AOS zal gebeuren op basis van de rubrics van APV 7.

De randvoorwaarden voor het kunnen toekennen van een cijfer voor APV 7:

- De student heeft voldaan aan de professionele aanwezigheid tijdens de thema bijeenkomsten en
- De student heeft voldaan aan de professionele aanwezigheid tijdens intervisiebijeenkomsten en
- Bij elke leerwerktaak heeft de student gewerkt aan meerdere doelstellingen van de module.

De uitwerking van de toetsing is weergegeven in het volgende hoofdstuk: 7. Opdrachten.

7. Opdrachten

7.1. Leerwerkactiviteiten

7.1.1 AOS-bijeenkomsten

Tijdens de bijeenkomsten werken wij met alle tweedejaars studenten gezamenlijk. Een dergelijke bijeenkomst begint om 13.30 en eindigt om 16.00 uur. De werkvolgorde bestaat steeds uit zeven stappen. Vooraf aan de bijeenkomst wordt het thema/de context van die middag expliciet vermeld.

Het gekozen thema:		
Leerstappen	inventariseren	formuleren
1. Welke <u>stage-ervaringen</u> heb ik opgedaan rondom dit thema?		
2. Welke globale <u>leervragen</u> stel ik hierover aan mijzelf?		
3. In groepjes bevragen we elkaar over de leervragen. Wat, hoe, hoezo, waarom?		
4. We formuleren minstens vijf SMART geformuleerde leervragen per groep, binnen het thema van vandaag.		
5. Welke concrete <u>activiteiten</u> noteer ik om 'morgen' op de stageschool uit te voeren?		
6. Welke <u>planning</u> gebruik ik bij het voorbereiden, uitvoeren en terugblikken op de leeractiviteit?		
7. Welk <u>advies</u> geef ik aan mezelf voor toekomstig leraarsgedrag?		

7.1.2 Onderzoek doen

Gedurende je stage ga je een klein onderzoek uitvoeren binnen je school, je klas, je team in de vorm van een leerwerktaak.

Het uitvoeren van zo'n onderzoek is belangrijk om een aantal redenen:

1. Door onderzoek leer je over de theorie en de praktijk van het lesgeven.
2. Je leert om theorie die je gelezen hebt en de kennis die je opgedaan hebt om te zetten in handelen voor de klas.
3. Je leert kritisch te kijken naar je eigen handelen.
4. Je leert kritisch te kijken naar het handelen van anderen.
5. De methode die je gebruikt bij dit onderzoeksproject kan je vaker inzetten als onderzoekende student.

Het presenteren van het onderzoek

Het verslag van je onderzoek zien we terug in de presentatie van je leerwerktaak. Deze presentatie bestaat ten minste uit de volgende onderdelen:

1. Inleiding waarin je aangeeft welk onderwerp je hebt gekozen en welke vraag je jezelf hebt gesteld. Geef ook aan waarom je daarvoor gekozen hebt.
2. Beschrijf wat je in de literatuur hebt gevonden aan aanwijzingen. Geef duidelijk aan wat je waar gevonden hebt. Verwijs volgens de APA-normen naar de literatuur (zie <http://drcwww.uvt.nl/its/voorlichting/handleidingen/bibliotheek/apa.pdf>)
3. Beschrijf wat de gesprekken met docenten je hebben opgeleverd als antwoord op je vraag.
4. Beschrijf wat je in de lessen van verschillende docenten hebt gezien rond het onderwerp en je vraag.
5. Beschrijf wat je van plan van aanpak was om in je eigen les te gaan doen. Vergeet daarbij niet om duidelijk te maken wat het verband is tussen jouw plan van aanpak en hetgeen je daarvoor beschreven hebt.
6. Beschrijf hoe de uitvoering van jouw plan is verlopen.
7. Beschrijf de resultaten: is het gelukt wat je van plan was te doen? Hoe weet je dat?
8. Beschrijf je leeropbrengst, zowel over het doen van dit onderzoek als over de inhoudelijke opbrengst. Wat heb je van dit alles geleerd? Wat ga je de volgende keer hetzelfde/anders doen?

Neem het verslag van je onderzoek op in je stageportfolio. Het onderzoek dat je nu uitvoert in het tweede jaar is een stap richting het verdiepende onderzoek dat je in het derde en vierde jaar gaat uitvoeren.

7.2. Leerwerktaken

Deze verplichte opdrachten voer je uit in overleg met je SO en/of WPB. Bij onduidelijkheden overleg je met elkaar en met de opleiders. De uitwerking van de opdrachten vormen je portfolio.

Het resultaat

Om de module APV af te kunnen ronden, voer je twee leerwerktaken uit. De eerste leerwerктаak is verplicht en geldt als **huiswerk** voor de eerste bijeenkomst. Je voegt de uitwerking van deze huiswerkopdracht toe aan je portfolio.

Daarnaast kies je een leerwerктаak die je uitvoert in onderzoeksvorm zoals beschreven in 7.1.2. deze leerwerктаak presenteert je in de laatste bijeenkomst van AOS (zie planning). Het verslag van het onderzoek, de **presentatie**, voeg je toe aan je stageportfolio.

Diezelfde leerwerктаak voer je uit en het **verslag** hiervan is het product voor APV7 (AOS). Deze lwt wordt beoordeeld volgens de rubric (zie bijlage 2).

Er zijn in totaal zeven leerwerktaken die aansluiten bij de thema's van de AOS-bijeenkomsten. Je mag zelf kiezen welke leerwerктаak van toepassing is op *jouw* ontwikkeling.

Algemene en <u>verplichte</u> leerwerктаak	Leerwerктаak Schoolorganisatie
LUKS	1, 2, 3, 4
Bronnen	Gebruik het Handboek voor leraren, hoofdstuk 9: 'het voortgezet onderwijs en het MBO in beeld. Geef aan wat je van deze theorie hebt teruggezien. Als je aanvullende theorie (uit de bijeenkomsten) hebt gebruikt, vermeld die dan.
Doel leerwerктаak	Een compleet beeld krijgen, organisatie, visie en missie, van jouw stageschool. → Past dit type school bij jouw visie op onderwijs? Zou jij hier graag willen werken?
Beschrijving leerwerктаak	Elke school kenmerkt zich door een eigen unieke organisatie. Zo wijkt in veel gevallen een HAVO/VWO sterk af van een VMBO school. Vernieuwde Onderbouw, leerwegen, sectoren, kader, basisberoeps, LWOO zijn zo van die woorden die heel gangbaar zijn in een VMBO school. Talenoriëntatie, bèta-profilering, profielen en profielwerkstuk zijn meer aan de orde binnen HAVO/VWO. Je krijgt de opdracht om, met behulp van gesprekken en diverse bronnen, een beschrijving van de stageschool te maken waarbij je twee zaken duidelijk maakt: 1) De (totale) organisatie van jouw stageschool.

	<p>Denk daarbij aan afdelingen, sectoren, onderwijzend personeel, onderwijsondersteunend personeel, management, decaan, zorgstructuur (Remedial Teacher, zorgcoördinator enz.) e.d.</p> <p>2) De visie / missie van jouw stageschool. Wordt er klassikaal onderwijs gegeven, is er onderwijs op maat, hoe gaat men om met verschillen, wat is het huiskamerconcept, wat betekent vakcollege, waarom werkt men met pleinen en werkplekstructuur, is er sprake van tweetalig onderwijs, doet men aan internationalisering, is er een technasium, zijn er al keuzevakken in de onderbouw, hoe verloopt het keuzeproces, welke functionarissen spelen daarbij een rol enz. ??? Grijp elke gelegenheid aan om daar meer zicht op te krijgen, bijvoorbeeld een open dag van de school, buitenschoolse activiteiten of projectweken</p>
Product	Schriftelijk verslag en reflectie maken deel uit van het portfolio.

Leerwerktaak a	Leerwerktaak leerlingbegeleiding
LUKS	2, 3
Bronnen	Gebruik ter oriëntatie het Handboek voor leraren , hoofdstuk 7: 'omgaan met zorgleerlingen'. Geef aan wat je van deze theorie hebt teruggezien. Als je aanvullende theorie (uit de bijeenkomsten) hebt gebruikt, vermeld die dan.
Doel leerwerktaak	Duidelijk beeld krijgen van alle disciplines binnen een school die zich bezig houden met de begeleiding van leerlingen. → welke nieuwe informatie heeft het uitvoeren van deze lwt jou opgeleverd? Heeft dit jouw beeld van leerlingbegeleiding in de school veranderd? Op welke manier?
Beschrijving leerwerktaak	Eén van de taken van een leraar is het professioneel begeleiden van een leerling. Bijvoorbeeld: extra vak begeleiding, zorgteam, faciliteiten voor leerlingen met leerproblemen zoals dyslexie/ faalangst, surveillance, invaluren, strafklas, enz. Hoe begeleidt hij de leerling? Zijn er binnen de school nog andere disciplines die zich bezighouden met de begeleiding van de leerling?
Product	Schriftelijk verslag en reflectie maken deel uit van het portfolio.

Leerwerktaak b	Leerwerktaak lesobservaties
LUKS	1, 2, 3, 4
Bronnen	Gebruik vooraf het Handboek voor leraren, hoofdstuk 3: 'hoe zet ik leerlingen aan het werk?'. Geef aan wat je van deze theorie hebt teruggezien. Als je aanvullende theorie (uit de bijeenkomsten) hebt gebruikt, vermeld die dan.
Doel leerwerktaak	Je leert om theorie die je gelezen hebt en de kennis die je opgedaan hebt om te zetten in handelen voor de klas. Je leert kritisch te kijken naar je eigen handelen. Je leert kritisch te kijken naar het handelen van anderen. → wat neem je mee uit deze observaties voor jouw eigen handelen? Wat neem je mee? Waar wil je nog meer over leren?
Beschrijving leerwerktaak	Observeer de eerste weken een aantal lessen van je WPB en van andere docenten. 1) Bespreek vooraf de observatiewensen van de collega. Bijvoorbeeld: De docent wil weten hoe een leerling reageert op uitleg, of leerling X meedoet en hoe zie je dat enz. 2) Neem tijdens de observatie ook je eigen leervragen mee, zodat je misschien al kunt beginnen met het beantwoorden hiervan. 3) Gebruik bij de observaties een observatielijst, bij voorkeur één die op je stageschool in gebruik is.
Product	Lesobservatieformulieren en reflectie hierop.

Leerwerktaak c	Leerwerktaak surveilleren
LUKS	1, 2, 3, 4
Bronnen	Gebruik vooraf het Handboek voor leraren, hoofdstuk 4: 'orde houden en klassenmanagement' Geef aan wat je van deze theorie hebt teruggezien. Als je aanvullende theorie (uit de bijeenkomsten) hebt gebruikt, vermeld die dan.
Doel leerwerktaak	Je krijgt een duidelijk beeld van de dagelijkse onderwijspraktijk.
Beschrijving leerwerktaak	Volg in overleg met je WPB of SO dezelfde klas tijdens verschillende lessen. Doe dit bij voorkeur in een klas die je kent bij verschillende leraren. Vraag aan de leraren of je erbij mag zijn! Loop een dag met die klas mee om de leerlingen van die klas wat beter te leren kennen. Maak een klassenplattegrond. Dat kan gemakkelijk, want je hoort regelmatig namen van leerlingen en je ziet wat er gebeurt. (Wanneer de klas van les tot les telkens in een andere opstelling zit, maak dan verschillende plattegronden.) 1) Noteer boven aan de plattegrond het totale aantal leerlingen van die klas, de betreffende les (vak), de datum van de dag en het lesuur. Schrijf de namen van de leerlingen die je leert kennen op de juiste plaatsen op in de plattegrond. 2) Verder ga je op een ander papier verslag maken van het gedrag van die leerlingen, gekoppeld aan wat er op dat moment gebeurt in de klas en wat de

	<p>leraar doet. Bedenk of je een open of gesloten observatie doet. Focus op leerlingtypes als:</p> <ul style="list-style-type: none"> • welwillende leerlingen • aandachttrekkende leerlingen • onopvallende leerlingen • kletserige leerlingen • storende leerlingen • ijverige leerlingen <p>Noteer de namen in de plattegrond. Noteer de naam van de betreffende leerling ook op een los vel papier; noteer daarachter wat die leerling op dat moment doet en wat de leraar doet. Je koppelt als het ware het gedrag van die leerling aan wat er gebeurt in de klas en hoe de leraar daarop reageert.</p> <p>3) Noteer aan het einde van elke les wat je aan de klas als geheel is opgevallen en waarom je denkt dat de leerlingen zich (volgens jou) op die manier(en) gedragen hebben.</p> <p>Overleg na elke les kort (en indien gewenst en/of mogelijk) met de leraar over jouw bevindingen met de leerlingen. Toets jouw bevindingen met zijn of haar kennis van die klas en de leerlingen.</p>
Product	Klassenplattegrond + observatie leerlinggedrag + schriftelijk verslag en reflectie. Dit maakt deel uit van je portfolio.

Leerwerktaak d	Leerwerktaak Lesgeven
LUKS	1, 2, 3, 4
Bronnen	<ul style="list-style-type: none"> - Geerts, W. & Kralingen, R. van. (2011). <i>Handboek voor Leraren</i>. Bussum: Coutinho. - Slooter, M. (2009). <i>De vijf rollen van de leraar</i>. CPS, onderwijsontwikkeling en advies. - Teitler, P. (2013). <i>Lessen in Orde</i> (2^e herziene druk). Bussum: Coutinho. <p>Geef aan wat je van deze theorie hebt teruggezien. Als je aanvullende theorie (uit de bijeenkomsten) hebt gebruikt, vermeld die dan.</p>
Doel leerwerktaak	Je experimenteert en reflecteert op elementaire onderwijsactiviteiten.
Beschrijving leerwerktaak	<p>Natuurlijk wil je ook ervaren hoe het is om in de klas te staan en zelf een lesdeel te verzorgen. Plan daarom zoveel mogelijk lessen bij je WPB/vakbegeleider/vakgroep in. De WPB bepaalt in overleg met jou wat hier mogelijk is afhankelijk van de klas, het curriculum en zijn inschatting van wat je al aankunt.</p> <p>Nee, je hoeft nog niet onmiddellijk een hele les zelfstandig les te geven bij aanvang van je stage. Je bent dan aanwezig als een soort klassenassistent. Je ondersteunt de docent bij het lesgeven. Je kunt hierbij denken aan het helpen van leerlingen bij vragen, het ondersteunen van spreekvaardigheid in kleine groepjes, corrigeren van toetsen en dergelijke. Of wellicht kun je een stukje</p>

	<p>nakijken met een groep of met de hele klas, een stukje uitleggen. Later in de stage ga je lessen verzorgen in overleg met je WPB.</p> <p>Van een tweedejaars student wordt verwacht dat hij/zij ongeveer 60 lessen onderwijsactiviteiten voorbereidt, uitvoert en er op terugkijkt.</p>
Product	Lesvoorbereidingsformulieren + reflecties. Deze maken onderdeel uit van het portfolio.

Leerwerktaak e	Leerwerktaak vergadering
LUKS	3, 4
Bronnen	<ul style="list-style-type: none"> - Geerts, W. & Kralingen, R. van. (2011). <i>Handboek voor Leraren</i>. Bussum: Coutinho. - Slooter, M. (2009). <i>De vijf rollen van de leraar</i>. CPS, onderwijsontwikkeling en advies. <p>Geef aan wat je van deze theorie hebt teruggezien. Als je aanvullende theorie (uit de bijeenkomsten) hebt gebruikt, vermeld die dan.</p>
Doel leerwerktaak	Je krijgt een duidelijk beeld van de dagelijkse onderwijspraktijk.
Beschrijving leerwerktaak	<p>Ook vergaderen is onderdeel van het docent-zijn. Denk aan leerlingbesprekingen, teamvergaderingen, vakgroepvergaderingen. Overleg met je WPB wanneer er vergaderingen zijn en welke je zou kunnen bijwonen. Als voorbereiding ga je met je medestudenten in gesprek. Wat denk je dat er besproken wordt in een sectievergadering? Wat wil je te weten komen tijdens het bijwonen? Maak een vragenlijst/checklist.</p> <p>Natuurlijk vraag je eerst of je de vergadering mag bijwonen en maak je aantekeningen. Denk dan aan: Wat wordt er besproken? Hoe is de vergaderorde? Beantwoordde het aan je verwachtingen?</p> <p>Een goed moment om op een A4-tje een reflectiemethode toe te passen?(een ABC of een STARRT?)</p>
Product	Verslag van bijgewoonde vergadering(en) + eventuele reflectie hierop. Dit verslag maakt onderdeel uit van je portfolio.

Leerwerktaak f	Leerwerktaak sociogram leerling
LUKS	1, 2, 3, 4
Bronnen	<p>Gebruik hierbij hoofdstuk 6 van het Handboek voor Leraren.</p> <p>Geef aan wat je van deze theorie hebt teruggezien. Als je aanvullende theorie (uit de bijeenkomsten) hebt gebruikt, vermeld die dan.</p>
Doel leerwerktaak	Je ontwikkelt een onderzoekende leerhouding en maakt verbinding tussen theorie en praktijk.

<p>Beschrijving leerwerktaak</p>	<p>Het volgen van een individuele leerling kan waardevolle observaties opleveren die zowel voor de CIO als de leerling van nut kunnen zijn. Zoek in overleg met je WPB een leerling uit die je in kaart wil brengen en wil bevragen. In overleg met deze leerling kom je tot een sociogram.</p>
<p>Product</p>	<p>Sociogram + verslag observaties. Dit verslag maakt onderdeel uit van je portfolio.</p>

7.3 Portfolio APV 7

Je gaat een portfolio maken ter afronding van de module APV7. Wellicht heb je al eerder met dit instrument gewerkt. Natuurlijk kun je veel informatie vinden over wat een portfolio is, hoe je dat kunt maken en waartoe het dient. Zo kun je op de FLOT-portal de richtlijnen van FLOT voor een portfolio vinden.

Hieronder zijn de **AOS-MB richtlijnen** beschreven.

- Je verslag voor APV7 is een document dat zowel digitaal als hard copy aangeleverd kan worden. Indien niet digitaal, is je portfolio ingebonden in een mapje of anderszins.
- Dit verslag van de leerwerktaak heeft een voorpagina met daarop persoons –en studiegegevens, gegevens stageschool en namen van de betrokken begeleiders.
- Dit verslag van de leerwerktaak begint met een inhoudsopgave met pagina-aanduiding. Daarna is er plaats voor het voorwoord. Je nummert de pagina's.
- Je portfolio voor APV 7 bevat 2 leerwerktaken in verschillende vormen.
  - De eerste leerwerktaak is een verplichte huiswerkopdracht voor de eerste bijeenkomst
  - De tweede leerwerktaak voer je uit als een onderzoek. Dit onderzoek presenteer je. Een verslag van je presentatie neem je op in je portfolio.
  - Deze leerwerktaak geef je ook weer in het product (verslag) voor APV 7. Gebruik bij het opstellen van dit verslag de rubric uit bijlage 2.
- Neem je eventuele bijlagen op in het portfolio. Je mag het een en ander persoonlijk maken door foto's en verslagen toe te voegen, maar maak het geheel wel anoniem in verband met de wet op privacy. Namen van collega's en leerlingen laat je dus achterwege, tenzij je nadrukkelijk om toestemming hebt gevraagd.
- Je sluit je portfolio af met een nawoord waarin je terugblijkt op jouw ervaringen met AOS dit jaar en vooruitblijkt met een verwachting voor de toekomst.

8. Literatuur en leermiddelen

- Geerts, W. & Kralingen, R. van. (2016). *Handboek voor Leraren*. Bussum: Coutinho.
- Slooter, M. (2015). *De vijf rollen van de leraar*. Utrecht: CPS, onderwijsontwikkeling en advies.
- Teitler, P. (2009). *Lessen in orde*. Handboek voor de onderwijspraktijk. Bussum: Coutinho.

Eventuele aanvullende bronnen worden door de docent bekend gemaakt.

9. Bijlagen

Bijlage 1: Beoordeling en toetsing APV binnen de AOSMB

Beoordelingsrubric leerwerktaak APV7

Gegevens:

Naam:	Lerarenopleiding:
Studentnummer:	Datum:

Voorwaardelijke criteria:

Het document ...	Ja / Nee
... bevat een voorblad met naam, studentnummer, opleiding, module en beoordelend docent.	
... is uiterlijk op datum ingeleverd via Ephorus.	
... is geschreven in correct Nederlands: de leerwerktaak is inhoudelijk goed verzorgd en leesbaar, in correct Nederlands geschreven en duidelijk en overzichtelijk vormgegeven.	
...bevat APA-verwijzingen en -literatuurlijst.	
De student ...	
... heeft bij elke leerwerktaak (2) gewerkt aan meerdere doelstellingen van Klassenmanagement 2 (APV7).	
	Indien er bij bovenstaande criteria, en/of bij onderstaande aspecten ten minste één keer met nee / onvoldoende is geantwoord, kan de leerwerktaak niet met een voldoende worden beoordeeld.

Programma collega's in opleiding 2e jaars | 2018-2019

Criteria	Goed (2 punten)	Voldoende (1 punt)	Onvoldoende (0 punten)
Leervraag formuleren	<p>De student...</p> <p>formuleert een concrete leervraag (SMART) met betrekking tot de leerwerktaak en aansluit bij jouw eigen persoonlijke en professionele ontwikkeling, maakt gebruik van passend onderwijskundig jargon, maakt een verbinding met zijn of haar voorkennis maakt inzichtelijk hoe hij zijn leervragen gaat beantwoorden en hoe hij daarbij de leerwerktaak inzet.</p>	<p>De student...</p> <p>formuleert een concrete leervraag (SMART) met betrekking tot de leerwerktaak en aansluit bij jouw eigen persoonlijke en professionele ontwikkeling, maakt gebruik van passend onderwijskundig jargon.</p>	<p>De student...</p> <p>formuleert een leervraag met betrekking tot de leerwerktaak die niet helder genoeg afgebakend en beschreven is en/of niet aansluit bij jouw eigen persoonlijke en professionele ontwikkeling.</p>
Criteria	Goed (2 punten)	Voldoende (1 punt)	Onvoldoende (0 punten)
De omgeving van de school als context waarin leren plaatsvindt	<p>De student gaat op onderzoek uit binnen de school, en.... maakt een beschrijving van de context van het leren (de stageschool), gaat daarbij in op de elementen die de context van het leren (de stageschool) specifiek maken, maakt daarbij inzichtelijk welke elementen voor het (eigen) leren interessant en uitdagend zijn, maakt daarin een vergelijking met een andere context (perspectief),</p>	<p>De student gaat op onderzoek uit binnen de school, en... maakt een beschrijving van de context van het leren (de stageschool), gaat daarbij in op de elementen die de context van het leren (de stageschool) specifiek maken, maakt daarbij inzichtelijk welke elementen voor het (eigen) leren interessant en uitdagend zijn.</p>	<p>De student gaat op onderzoek uit binnen de school, en... maakt een beschrijving van de context van het leren (de stageschool) , gaat daarbij niet of nauwelijks in op de elementen die de context van het leren (de stageschool) specifiek maken, maakt daarbij onvoldoende inzichtelijk welke elementen voor het (eigen) leren interessant en uitdagend zijn.</p>

<p>Passende literatuur zoeken en bestuderen</p>	<p>De student... gebruikt relevante didactische en/of onderwijskundige literatuur over het onderwerp in de leerwerktaak, kan een verband verwoorden tussen leervragen en literatuur, gebruikt deze literatuur en in de theoretische onderbouwing beschrijft de student de overeenkomsten en ook de verschillen tussen de bronnen, kan dit geïntegreerd verwoorden in een eigen visie.</p>	<p>De student... gebruikt relevante didactische en/of onderwijskundige literatuur over het onderwerp in de leerwerktaak, kan een verband verwoorden tussen leervragen en literatuur, gebruikt deze literatuur en in de theoretische onderbouwing beschrijft de student overeenkomsten en ook de verschillen tussen de bronnen.</p>	<p>De student... gebruikt niet of nauwelijks zelf op zoek naar relevante didactische en/of onderwijskundige literatuur over het onderwerp in de leerwerktaak, licht het verband tussen leervragen en literatuur onvoldoende toe, geeft geen heldere beschrijving over de verschillen en overeenkomsten tussen de bronnen.</p>
<p>Uitvoeren van de leerwerktaak</p>	<p>De student... voert in overleg met de stageschool de leerwerktaak uit, beschrijft welke stappen zijn ondernomen, maakt het eigenaarschap van het eigen leren inzichtelijk (zoals het plannen van tijd en inzicht in relatie tot het reguleren van het leerproces), communiceert dit steeds tijdig met de begeleider en/of opleider.</p>	<p>De student... voert in overleg met de stageschool de leerwerktaak uit, beschrijft welke stappen zijn ondernomen, communiceert dit steeds tijdig met de begeleider en/of opleider.</p>	<p>De student... voert in overleg met de stageschool de leerwerktaak uit, beschrijft niet welke stappen zijn ondernomen, communiceert onvoldoende.</p>
<p>Evalueren</p>	<p>De student... neemt initiatief om de leerwerktaak met de medestudent (indien aanwezig op de stageschool) en met begeleider en/of opleider te evalueren,</p>	<p>De student... neemt initiatief om de leerwerktaak met de medestudent (indien aanwezig op de stageschool) en met begeleider en/of opleider te evalueren,</p>	<p>De student... neemt deels of onvoldoende initiatief om de leerwerktaak met de medestudent en/of begeleider en/of opleider te bespreken,</p>

	<p>schrijft een korte reflectie waarin de feedback van de medestudent en/of begeleider en/ of opleider wordt meegenomen, reflecteert kritisch op zowel de gemaakte keuzes, het eigen handelen als op het onderzoeksproces en gaat nader in op de vraag in hoeverre de leerwerktaak bijdraagt aan het bewustwordingsproces van de persoonlijke professionele ontwikkeling tot van de leraar, en wat nodig is voor verbetering, maakt in de reflectie een terugkoppeling naar het theoretisch kader.</p>	<p>schrijft een korte reflectie waarin de feedback van de medestudent en/of begeleider en/of opleider wordt meegenomen, reflecteert nader in op -de vraag in hoeverre de leerwerktaak bijdraagt aan het bewustwordingsproces van de persoonlijke professionele van de leraar, en wat nodig is voor verbetering.</p>	<p>reflecteert deels of onvoldoende op de vraag in hoeverre de leerwerktaak bijdraagt aan het bewustwordingsproces van de persoonlijke professionele ontwikkeling van de leraar, en wat nodig is voor verbetering.</p>
--	--	--	--

Bijlage 2: Toetsmatrijs

Toetsmatrijs APV7 Klassenmanagement 2, studiejaar 2017-2018

(Sub)-domein	Omschrijving	Leerdoel/inhoud De student kan...	percent- tage	Niveau waarop inhoud van het vak moet worden getoetst					
				weten		Weten hoe	Laten zien		
	Pyramide van Miller			Feitenkennis	Begrip	Toepassen	Analyseren	Evalueren	Creëren
3.0	Communicatie, interactie en groepsdynamica								
3.1.	Communicatiemodellen	de psychologische basisbehoeften beschrijven en herkennen; een situatie analyseren aan de hand van de psychologische basisbehoeften en verbeteracties formuleren; de basisomgangsvormen beschrijven en herkennen; Een situatie analyseren gebruikmakend van zijn kennis over de basisomgangsvormen verbeteracties formuleren; van drie verschillende pestprotocollen (bijv. No Blame, 5 sporenaanpak en Peer mediation) de specifieke kenmerken benoemen en	47%		4%		7%	5%	
					2%		7%	5%	
							5%		

Programma collega's in opleiding 2e jaars | 2018-2019

		herkennen en aangeven waarin ze verschillen en overeenkomen.			5%			5%	
		Pestgedrag herkennen en acties formuleren en onderbouwen							
3.2	Gespreksvoering	De student kan met een open houding leerlingen aanspreken op gedrag	10%	5%		5%			
3.3	Groepsdynamica	Beschrijven en herkennen Roos van Leary	43%		10%				
		Op basis van de Roos van Leary docentgedrag analyseren verbeteracties formuleren					4%	6%	
		Beschrijven en herkennen van Thomas & Killmann		8%					
		Op basis van Thomas & Killmann docentgedrag analyseren en verbeteracties formuleren					4%	6%	
Totaal:			100%	15%	21%	5%	27%	32%	